

Міністерство освіти і науки України

ОДЕСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ
БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ

Архітектурно-художній інститут
Кафедра архітектури будівель і споруд

СИЛАБУС освітнього компонента - ОК 9

Навчальна дисципліна – **Сучасні проблеми архітектури та містобудування**

Освітній рівень	Другий (магістерський)	
Програма навчання	Обов'язкова	
Галузь знань	19	Архітектура та будівництво
Спеціальність	191	Архітектура та містобудування
Освітня програма	Освітньо-наукова програма «Архітектура будівель і споруд»	
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS (90 академічних годин)	
Види аудиторних занять	Лекції, практичні заняття	
Індивідуальні та (або) групові завдання	Реферат	
Форми контролю	Залік	

Харитонова Аліна Анатоліївна, канд. арх., доцент кафедри архітектури будівель та споруд, alinaizaktau@gmail.com.

Тюрікова Олена Миколаївна, канд. пед. наук, доцент кафедри дизайну архітектурного середовища turikovaelena555@gmail.com;

Бельська Наталія Костянтинівна, ст. викл. кафедри архітектури будівель та споруд, natabelska@yahoo.com

При вивченні даної дисципліни студенті ЗНАЙОМЛЯТЬСЯ З ПРОБЛЕМАМИ І ТЕНДЕНЦІЯМИ РОЗВИТКУ НОВІТНЬОЇ АРХІТЕКТУРИ, МІСТОБУДУВАННЯ ТА ДИЗАЙНУ АРХІТЕКТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА, НАПРЯМКАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ В ЦІЙ ГАЛУЗІ. ВИВЧЕННЯ ДАНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ПОКЛИКАНЕ СПРИЯТИ ОЗНАЙОМЛЕННЮ СТУДЕНТІВ І ЗАСТОСУВАННЮ У ПРАКТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКОНОДАВСТВА І НОРМАТИВНОЇ БАЗИ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА РОЗРОБКИ АРХІТЕКТУРНО-БУДІВЕЛЬНИХ ПРОЕКТІВ.

Передумовами для вивчення дисципліни є набуття теоретичних знань та практичних навичок з дисциплін першого (бакалаврського) рівня - архітектурного проектування, типології будівель та споруд, основ містобудування, ландшафтної архітектури, реконструкції та реставрації архітектурних об'єктів, дизайну архітектурного середовища, історії архітектури і містобудування та другого (магістерського) рівня – концептуального архітектурного проектування, містобудівних аспектів архітектурного проектування, реконструкції та реновації архітектурних об'єктів.

Програмні результати навчання

РН 1. Мати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері архітектури та містобудування і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень.

РН 2. Мати спеціалізовані вміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності у сфері архітектури та містобудування з метою розвитку нових знань та процедур.

РН 3. Здійснювати передпроектний аналіз архітектурно-містобудівних об'єктів і територій.

РН 4. Розуміти і застосовувати у практичній діяльності теоретичні і практичні засади проектування інноваційних об'єктів містобудування, житлових, громадських, промислових будівель і споруд, реконструкції і реставрації архітектурних об'єктів, методи досягнення раціонального архітектурно-планувального, об'ємно-просторового, конструктивного рішення, забезпечення соціально-економічної ефективності, екологічності, енергоефективності.

РН 6. Забезпечувати гармонізацію об'єктів архітектури і предметного середовища, зокрема із застосуванням принципів і методів теорії дизайну архітектурного середовища.

РН 8. Організовувати роботу над комплексними архітектурно-містобудівними проектами, співпрацю з замовниками та громадськістю при розробці, узгодженні і публічному обговоренні архітектурних проектів; зрозуміло доносити власні висновки та аргументацію до фахівців і нефахівців.

РН 11. Приймати ефективні рішення у сфері архітектури та містобудування, розробляти і порівнювати альтернативи, враховувати обмеження, оцінювати можливі побічні наслідки та ризики.

РН 12. Знати і застосовувати у практичній діяльності законодавство і нормативну базу щодо проведення досліджень та розробки архітектурно-містобудівних проектів.

РН 13. Обґрунтовувати безпекові, санітарно-гігієнічні, екологічні, інженерно-технічні і техніко-економічні рішення і показники у комплексному архітектурно-містобудівному проектуванні.

РН 15. Аналізувати міжнародний та вітчизняний досвід щодо проектування об'єктів архітектури та містобудування

РН 16. Планувати і виконувати наукові дослідження в сфері архітектури та містобудування.

РН 17. Викладати спеціальні навчальні дисципліни з архітектури та містобудування у закладах вищої освіти.

РН 19. Проводити аналіз містобудівного історичного контексту середовища; застосовувати отримані теоретичні знання з проблем реконструкції та реновації історичної забудови при розробці архітектурної та містобудівної проектної документації; використовувати оптимальні рішення в сфері реконструкції міських територій та архітектурних об'єктів.

Диференційовані результати навчання:

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми студенти повинні

знати:

- особливості сучасного процесу організації проектування забудови;
- сучасні функціонально-планувальні прийоми проектування різноманітних типів громадських

та промислових будівель та споруд;

- особливості відновлення промислових об'єктів;
- особливості відновлення пам'яток архітектури;
- методи дослідження сучасних проблем архітектурі та містобудування.

володіти:

- методикою пошуку найбільш ефективних рішень щодо подальшої забудови міст та поселень;

вміти:

- виявляти та вирішувати сучасні проблеми з архітектури та містобудування;
- проводити комплексні наукові передпроектні дослідження;
- застосовувати прийоми включення нової забудови у існуюче архітектурно-історичне

середовище;

- використовувати отримані теоретичні знання при розробці містобудівної документації

об'єктів (в тому числі тих, які знаходяться в історичній забудові);

- обґрунтовувати висновки та пропозиції щодо нової забудови.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№п/п	Назва тем, змістовних блоків та модулів	Кількість годин			
		лекції	практичні	лабор.	самостійна
1	2	3	4	5	6
1.1	Введення у сучасний досвід та загальні тенденції розвитку новітньої архітектури, містобудування та дизайну середовища. Основний термінологічний апарат.	2	4	-	6
1.2	Загальні методологічні концепції та проблеми архітектурної, містобудівної, дизайнерської, ландшафтної, реставраційної діяльності. Нормативно-правовий апарат щодо вирішення сучасних архітектурних проблем.	2	2	-	6
1.3	Розвиток світового та вітчизняного архітектурного процесу сьогодні. Вплив соціально-економічних, природно-ландшафтних та екологічних факторів на процеси містобудівного розвитку.	2	2		6
1.4	Нові типи житлових, громадських, виробничих будівель та комплексів, інновації у плануванні та забудові територій поселень.	2			6
1.5	Нормативна та законодавча база України з архітектури та містобудування як підґрунтя проектної діяльності. Система нормативних документів (НД) України у галузі будівництва. Базові засади будівельних норм	4	-	-	6

	України щодо містобудування та об'ємного проектування.				
1.6	Проблеми транспортного обслуговування та пішохідної організації середовища і окремих архітектурних об'єктів. Інноваційні рішення в архітектурі, будівельних конструкціях, інженерно-технічній оснащеності об'єктів транспортної інфраструктури міст.	2			6
1.7	Сучасні проблеми та пошук рішень розвитку і трансформації забудови м. Одеси. Аналіз та оцінка сучасних рішень житлової та громадської забудови м. Одеси (1990ті – 2022 р.р.). Аналіз транспортної схеми Одеси. Аналіз розташованих у міському середовищі територій не діючих промпідприємств з метою включення їх в «тканину» сучасного міста та реновації під громадські функції.	2	-	-	6
1.8	Особливі категорії та поняття дизайну архітектурного середовища (ДАС). Дух місця, дух часу, атмосфера середовища. Спосіб життя та художній образ архітектурного середовища. Середовищне проектування та нова архітектура. Тенденції та парадигми середовищної творчості.	2	-	-	6
1.9	Прикладні аспекти формування архітектурного середовища. Парадокси практики. Експеримент у дизайні архітектурного середовища. «Паперова» архітектура. Суб'єктивний експеримент. Концептуальне проектування. Дизайн-ідея та дизайн-концепція.	2	-	-	6
1.10	Сучасний типологічний аналіз середовищних об'єктів та систем. Композиційні особливості середовищного проектування. Візуальні комунікації та сприйняття середовищного об'єкта. Емоційно-образний стан середовища. Художня інтерпретація функції. Функція як естетична категорія у ДАС. Середовищна сценографія у проектній практиці ДАС. Технології моделювання середовищ. Динамічність, діалогічність, процесуальність середовища.	2	-	-	4
1.11	Формоутворення у архітектурному дизайні. Стилістика, стилізація та стилеутворення. Історія та сучасність: школи дизайну та провідні автори.	2	-	-	-
	Разом	24	8	-	58

Тематика індивідуальних та/або групових завдань

Практичні заняття та підготовка до них передбачено з теми «Сучасні архітектурні та містобудівні проблеми міста». Завданням на практичних заняттях - є збір інформації по об'єкту, її аналіз для подальшого вирішення архітектурної або містобудівної проблеми зони історичного центру (чи окремої зони поселення), наприклад: пропозиції з встановлення перерваних пішохідних зв'язків між громадськими зонами міста; пом'якшення композиційних порушень в формуванні забудови; компенсація браку суспільного простору біля великих громадських споруд, наприклад, біля вокзалів і т.і.

Студенту потрібно: провести комплексний аналіз проблемної зони історичного центру (чи окремої зони поселення), його елементів; на основі проведеного аналізу розробити пропозиції вирішення архітектурної або містобудівної проблеми.

На практичних заняттях та при підготовки до них складаються графічні кроки та креслення. Виконуються на аркуші (формат А-3), включає пояснення та розрахунки (формат А-4), входять до складу реферату як его частина.

Реферат передбачено за темами які розглядаються в лекційному курсі, наприклад: «Сучасний досвід розвитку новітньої архітектури», «Загальні тенденції сучасного містобудування».

Критерії оцінювання та засоби діагностики

Мінімальний рівень оцінки для успішного складання заліків з навчальної дисципліни «Сучасні проблеми архітектури та містобудування» складає 60 балів, максимальний - 100 балів, і може бути досягнений наступними засобами оцінювання:

Засоби оцінювання		Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів
Вид контролю	Кількість у семестрі		
Виконання завдань на практичних заняттях	2	10	20
Виконання реферату	1	25	40
Поточний контроль знань (контрольні питання)	1	25	40
Разом		60	100

Протягом семестру проводиться поточний контроль знань – письмова відповідь на питання (20 питань), наприклад:

1. Які нові типи житлових, громадських, промислових будівель Ви знаєте?
2. Назвіть основні організації, заходи, що визначають та вирішують сучасні архітектурні проблеми?

Інформаційне забезпечення

Основна література

1. Державні Будівельні норми України. Планування та забудова територій. ДБН Б.2.2-12:2019, Мінрегіон України, Київ, 2019, 177 с.

2. ДСТУ Б Б.2.2. – 10:2016 «Склад та зміст науково-проектної документації щодо визначення меж і режимів використання зон охорони пам'яток архітектури та містобудування» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ndpi.com.ua/articles/28.pdf>
3. ДБН А.2.2-14-2016 Склад та зміст науково-проектної документації на реставрацію пам'яток архітектури та містобудування;
4. Сучасні проблеми архітектури та містобудування: Наук.-техн. збірник / Відпов. ред. М.М. Дьомін. – К., КНУБА;
5. Харитоновна А.А., Скаленко Л.М. Навчальний посібник для студентів 1У – У1 курсів спеціальності «Архітектура та містобудування», спеціалізації «Архітектура будівель та споруд» освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» та «магістр», до спецкурсу кафедри, виконання розділу курсових та дипломних проектів з архітектурного проектування. «Історичні, теоретичні та архітектурно-планувальні аспекти формування культурно-просвітницьких будівель (на прикладі архітектури центрів образотворчого мистецтва)»; Одеса. ОДАБА. 2019 р. - 160 с.;
6. Харитоновна А.А., Черненко А.А., Ермуракі О.І. «Вивчення історико-культурної спадщини історичного поселення», Конспект лекцій спеціальності 191 «Архітектура та містобудування», ОДАБА, - 260 с.;
8. Кодін В. О. Основи реконструкції історичних міст : навч. посібник / В. О. Кодін ; Харків. нац. акад. міськ. госп-ва. – Харків : ХНАМГ, 2009. – 172 с.
9. Лукомська, З. В. Основи реконструкції та реставрації архітектурних комплексів: навчальний посібник /З. В. Лукомська, В. Я. Васишин - Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2016. - 136 с. <http://chitalnya.nung.edu.ua/node/3603>
10. Петришин Г. П. та ін. Історичні архітектурно-містобудівні комплекси: наукові методи дослідження. Навчальний посібник. - Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2006. -212 с.
11. Плешкановская А.М. Метод диференціації території історичного міста за історико-архітектурним потенціалом, URL: <http://www.geolgt.com.ua/images/stories/zbirnik/vipusk49/v4910.pdf>
12. Харитоновна А.А. Методичні рекомендації з навчальної дисципліни «Сучасні проблеми архітектури та містобудування» до практичних та самостійних занять для студентів освітньо-наукової програми «Архітектура будівель і споруд» другого (магістерського) рівня. Одеса, ОДАБА, 2023.

Допоміжні джерела інформації

1. Харитоновна А., Шулдан Л., Штендера А. «Problems of architecture and urban planning of new cities (On the example of the city of Aktau (Shevchenko))», Faculty of Civil Engineering „The Electronic Journal”- number 17, May 2018, Osijek, Хорватія,- с.21-29;
2. Харитоновна А., Голдіна М. «Historical and cultural heritage of settlements», Збірник наукових праць "Проблеми теорії та історії архітектури України" Випуск 19. Архітектурно-художній інститут ОДАБА. 2021 р.; - с.83-91 С.391;
3. Харитоновна А., Белова О. «Life and death of new cities», Вісник національного університету «Львівська політехніка» Архітектура. № 893. 2020 р.;
4. Харитоновна А., Довгань В. «Современные архитектурные особенности научных центров», Збірник наукових праць «Регіональні проблеми архітектури та містобудування» Випуск 1 Архітектурно-художній інститут ОДАБА, 2019 р. -с.140-145, С.242;
5. Харитоновна А., Голдіна М. «Вплив промислових споруд на сучасну архітектуру» Збірник наукових праць «Регіональні проблеми архітектури та містобудування» Випуск 13.

- Архітектурно-художній інститут ОДАБА, 2019 р. -с.114-123, 204 С.;
6. Харитонова А., Белова О., Голдіна М. «Реіндустріалізація та джентріфікація промислових територій міста», Збірник наукових праць «Регіональні проблеми архітектури та містобудування» Випуск 15. Архітектурно-художній інститут ОДАБА. 2022 р.